Η ΣΕΛΙΣ ΤΩΝ ΕΡΩΤΕΥΜΕΝΩΝ

Η ΩΡΑΙΟΤΕΡΕΣ ΕΡΩΤΙΚΕΣ ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ

(Ἀπ' τὴ Συλλογὴ ἐρωτικῶν Ἐπιστολῶν τῶν Μεγάλων Προσώπων τῆς «Ἱστορίας» τοῦ Γάλλου Ἀκαδημαϊκοῦ Πιέρ ντὲ Νολάκ, ἡ ὁποία ἐξεδόθη τελευταία στὸ Παρίσι).

Ἐξαιρετικὰ ἐνδιαφέρουσα εἶνε ἡ ἐρωτικὴ ἀλληλογραφία τοῦ Μ. Ναπολέοντος μὲ τὴν Ἰωσηφίνα.

Ὁ μεγάλος Κορσικανὸς στὴν ἀρχή, πρὶν ἀκόμα τὴν κάνει σύζυγό του, τῆς ἔστελνε γράμματα γεμάτα φλόγα καὶ πάθος, ἐνῶ ἀργότερα ἄλλαξε ὕφος στὴν ἀλληλογραφία του.

Ἰδοὺ μιὰ ἀπὸ τὶς ἐπιστολὲς τῆς πρώτης περιόδου, τότε ποὺ ὁ Ναπολέων ἦταν τρελλὰ ἐρωτευμένος μαζύ της:

«*Ἀπὸ τότε ποὺ σὲ ἄφησα, εἶμαι πάντα μελαγχολικός. Ἡ μόνη μου εὐτυχία εἶνε νὰ βρίσκωμαι πάντα κοντά σου. Θυμᾶμαι ἀδιάκοπα τὰ φιλιά σου, τὰ δάκρυά σου, τὴ ζήλεια σου. Ἡ γοητεία σου, ἀσύγκριτή μου Ἰωσηφίνα, ἀνάβει μέσα στὴν καρδιὰ καὶ στὸ νοῦ μου μιὰ δυνατὴ καὶ φλογερὴ φωτιά. Ἀφότου σὲ γνώρισα, αἰσθάνομαι καθημερινὴ λατρεία πρὸς ἐσένα, ἡ ὁποία ὁλοένα μεγαλώνει περισσότερο. Αὐτὸ ἀποδεικνύει πόσο ἄδικο εἶχε ὁ Λαμπρυγὲρ ὅταν ἔλεγε ὅτι «ὁ ἔρωτας ἔρχεται ξαφνικά.' Αντιθέτως, ἐγὼ πιστεύω ὅτι ὁλα ἀναπτύσσονται σιγὰ-σιγὰ καὶ ὅτι παρουσιάζουν διαφόρους βαθμοὺς ἀναπτύξεως...*»

Ἀργότερα ὅμως, ὅταν ὁ Ναπολέων ἄρχισε τὶς μεγάλες πολεμικὲς ἐπιχειρήσεις του, ἄλλοτε τῆς ἔγραφε μὲ ἐρωτικὲς ἐξάρσεις καὶ ἄλλοτε τῆς μιλοῦσε γιὰ... τὰ στρατιωτικὰ σχέδιά του.

Πολλὲς φορές, μάλιστα, μέσα στὸ ἴδιο γράμμα τῆς ἔκανε συγχρόνως λόγο γιὰ τὸν πόλεμο καὶ γιὰ τὸν... ἔρωτά του, δημιουργώντας ἔτσι πραγματικὸ τραγέλαφο.

Σὲ κάποια ἐπιστολή του ἀρχίζει λυρικώτατα ὡς ἑξῆς: «*Χτὲς ἔμεινα στὸ χωριὸ τοῦ Βιργιλίου κι' ἐπειδὴ εἶχε πανσέληνο, τράβηξα κατὰ τὴν ἀκρογιαλιὰ κι' ὅλη τὴ νύχτα συλλογιζόμουν ἐσένα...*»

Καὶ προσθέτει ἀπροσδόκητα: «*Στὶς 28 τοῦ μηνὸς ὁ ἐχθρὸς ἔκαμε γενικὴ ἔφοδο. Ἂν τὸ πυροβολικό μας ἦταν ἰσχυρότερο, θὰ πάθαιναν τέλεια πανωλεθρία...*»

Ἀλλοῦ πάλι ἀρχίζει μὲ τὶς λέξεις: «*Εἶμαι τρελλὸς ἀπὸ ἀγάπη*», καὶ τελειώνει: «*Ἔμαθα ὅτι ἔφτασαν στὴ Βρέσνα χτὲς τὸ βράδυ τρία τάγματα Ναπολιτάνων.*»

Στὰ τελευταῖα γράμματά του μετὰ τὸ διαζύγιο, εἶνε πειὰ συγκρατημένος καὶ ἤρεμος. Σ' ἕνα ἀπ' αὐτὰ τῆς γράφει ὅτι δὲν τοῦ φτάνει ἡ ἐτησία του ἐπιχορήγησι, καὶ ὅτι ἀντὶ νὰ κάνη οἰκονομίες, δημιουργεῖ χρέη.

«*Μὴν ἀμφιβάλλεις ὅμως γιὰ τὴ φιλία μας,* τῆς γράφει, *καὶ μὴ λυπᾶσαι γιὰ τὸ χωρισμό μας. Χαῖρε, ἀγαπημένη μου, καὶ γράψε μου ὅτι εἶσαι καλά. Μοῦ λένε πὼς ἐπάχυνες τελευταῖα κι' ἔγινες σὰν μιὰ ἐρωῆ χωριάτισσα τῆς Νορμανδίας!...*»

* * *

Πολὺ ἐνδιαφέρουσα ἐπίσης εἶνε καὶ ἡ ἀλληλογραφία μεταξὺ τοῦ μεγάλου ποιητοῦ Ἀλφρέδου ντὲ Μυσσὲ καὶ τῆς περιφήμου μυθιστοριογράφου Γεωργίας Σάνδη, μὲ τὴν ὁποία συνδεόταν αἰσθηματικὰ ἐπὶ ἀρκετὸ διάστημα.

Ὅταν ἀργότερα χωρίσανε, ἡ Σάνδη δὲν ἔπαψε νὰ τὸν θυμᾶται καὶ νὰ τοῦ στέλνη ἐπιστολὲς ποὺ ξεχειλίζουν ἀπὸ ἐρωτικὸ αἴσθημα.

Νὰ τί τοῦ γράφει σὲ μιὰ ἀπ' αὐτές:

«*Ὦ, πόσο ἔχω ἀνάγκη ἀπὸ τὴν τρυφερότητά σου καὶ τὴ συγγνώμη σου! Μὴ μοῦ μιλᾶς πειὰ γιὰ τὴν καλωσύνη μου, μὴ μοῦ λὲς ὅτι τὸ φταίξιμο εἶνε δικό σου...*

»*Δὲν θυμᾶμαι τίποτε πειὰ ἀπὸ τὴ ζωή μας παρὰ μόνον ὅτι ὑπήρξαμε πολὺ δυστυχισμένοι καὶ ὅτι στὸ τέλος ἐγκατελείψαμε ὁ ἕνας τὸν ἄλλο...*

»*Αἰσθάνομαι ὅμως ὅτι θὰ ἀγαπιόμαστε γιὰ πολὺν καιρὸν ἀκόμα μὲ τὸ πνεῦμα καὶ μὲ τὴν καρδιὰ καὶ ὅτι θὰ προσπαθήσουμε νὰ γιατρευτοῦμε ἀπὸ τὶς πίκρες ποὺ μᾶς κάναν νὰ πονοῦμε...*»

Σὲ ἕνα ἄλλο γράμμα τῆς γράφει:

«*Ὁ ἔρωτας εἶνε ναός, στὸν ὁποῖο ὅποιος ἀγαπάει ἀνεγείρει ἕνα βωμὸ καὶ λατρεύει τὴ θεότητά του. Ὁ Θεὸς ἴσως νὰ ἀλλάξη, ἀλλὰ ὁ ναὸς αὐτὸς θὰ μένη αἰωνίως ἀμετάβλητος...*

»*Νομίζεις ὅτι ἕνας ἢ δυὸ ἔρωτες ἀρκοῦν γιὰ νὰ χαλυβδώσουν μιὰ δυνατὴ ψυχὴ ἢ νὰ τὴν καταστρέψουν; Αὐτὸ πίστευα κι' ἐγὼ γιὰ πολὺν καιρό, ἀλλὰ τώρα βεβαιώθηκα ὅτι συμβαίνει τὸ ἀντίθετο.*

»*Ὁ ἔρωτας εἶνε φωτιά, ἡ ὁποία διαρκῶς ἀναζωογονεῖται καὶ εἶνε ἀδύνατο νὰ σβύση. Εἶνε ἴσως τὸ πιὸ ὡραῖο καὶ πιὸ ὑπομονετικὸ καὶ πιὸ καταπληκτικὸ ἔργο ὅλης μας τῆς ζωῆς.*

»*Ὁ ἔρωτας εἶνε ἀγκάθινο στεφάνι, τὸ ὁποῖο σκεπάζεται μὲ ρόδα, ὅταν ἀρχίζουν ν' ἀσπρίζουν τὰ μαλλιά μας. Εἶνε ἡ ἄγκυρα σωτηρίας στὴ φουρτούνα τοῦ βίου...*

»*Ποιὰ εἶνε ἡ ὡραιότερη ἐποχὴ τῆς πνευματικῆς ζωῆς μας, ὅταν χύνουμε δάκρυα ἀπελπισίας ἢ ὅταν ψάλουμε ὕμνους εὐτυχίας;*

»*Δὲν ξέρω, ἀλλὰ νομίζω ὅτι εἶνε μᾶλλον ἡ πρώτη. Ἐγὼ βρίσκομαι ἀκόμα κοντὰ σ' αὐτὴ καὶ μοῦ φαίνεται ὅτι βρίσκομαι μέσα σ' ἕνα ὄνειρο...*»

* * *

Νὰ τώρα καὶ μιὰ ἐρωτικὴ ἐπιστολὴ τοῦ Καμίλλου Ντεμουλὲν ἀπὸ τὴ φυλακή του πρὸς τὴν σύζυγό του Λουκία, λίγες ὧρες πρὸ τῆς θανατικῆς του ἐκτελέσεως:

«*Ἀγαπημένη μου,*

»*Αὔριο δὲν θᾶμαι πειὰ στὴ ζωή... Αὔριο τὰ μάτια μου δὲν θ' ἀντικρύσουν πειὰ τὸ φῶς τοῦ ἥλιου... Θὰ κλείσουν γιὰ πάντα πρὶν ὁ βασιλιᾶς τῆς ἡμέρας ἀνατείλει...*

»*Ἀγαπημένη μου, δὲν θὰ σὲ ξαναϊδῶ πειά. Δὲν θὰ ξαναϊδῶ τὰ γλυκά σου μάτια ποὺ μὲ μεθοῦσαν μὲ τὸ γοητευτικό τους βλέμμα...*

»*Θὰ πεθάνω... Θὰ πεθάνω, γλυκειά μου Λουκία. Ἡ ἰδέα τοῦ θανάτου δὲν μὲ τρομάζει τόσο, ὅσο μὲ συντρίβει ἡ σκέψις τοῦ χωρισμοῦ σου...*

»*Ἂν ἤμουν μόνος μου, ἂν δὲν εἶχες πλημμυρίσει τὴν ὕπαρξί μου μὲ τὸν ἔρωτά σου, θ' ἀντικρυζα τὸ θάνατο μὲ τὸ κεφάλι ψηλά, μὲ τὰ μάτια μου στὰ χείλη καὶ μὲ τὸ χαμόγελο στὰ χείλη.*

»*Μὰ τώρα, μὰ τώρα ἡ σκέψι σου ποὺ θὰ μὲ συντροφεύη ὡς τὴν τελευταία μου στιγμή, δὲν θὰ μ' ἀφήση νὰ διατηρήσω τὴ γαλήνη μου καὶ θὰ μὲ κάνη νὰ δακρύσω σὰν δειλὸς μπροστὰ στὸ δήμιό μου...*

»*Ὦ Λουκία... Προσευχήσου γιὰ μένα ἀπόψε... Μὴ μὲ βγάλης καθόλου ἀπὸ τὴ σκέψι σου, μὴ μὲ ξεχάσης οὔτε μιὰ στιγμή...*

»*Ἐγὼ δὲν θὰ σὲ ξεχάσω οὔτε στὸν ἄλλο κόσμο, ἂν ὑπάρχη καὶ σ' αὐτὸν ζωή...*

»*Ὅταν τὸ κεφάλι μου θὰ πέση χωρισμένο ἀπὸ τὸ σῶμα μου, τὰ χείλη μου θὰ ψιθυρίσουν τὸ γλυκὸ ὄνομά σου, ἀγαπημένη μου Λουκία...*

»*Ἀντίο, ἀντίο γιὰ πάντα!... Μὴ μὲ ξεχάσης... Μὴ ξεχάσης τὸν καλό σου Κάμιλλο, ποὺ τόσο σ' ἀγαποῦσε...*»

* * *

Ἡ *Νινὸν ντὲ Λαγκλὸ* πρὸς τὸν *ἀδελφό*

Φλερί:

«Ἀγατημένε μου... Ἡ καρδιά μου σπαράζεται ἀπὸ τὸν πόνο... Ὑποφέρει... Μὲ σκοτώνει ἡ ἀγωνία... Τὸ μυαλό μου σκοτίζεται καὶ τὰ χέρια μου τρέμουν καθὼς σοῦ γράφω...

»Ἔχω μιὰ ὁλόκληρη βδομάδα νὰ σὲ ἰδῶ... Εἶσαι τάχα ἄρρωστος;... Μὰ ὄχι, ὄχι... δὲν εἶν' αὐτό... Ἂν ἤσουν ἀδιάθετος, θὰ μὲ εἰδοποιοῦσες... Ὄχι... Δὲν μ' ἀγαπᾶς πειὰ καὶ μὲ ἀποφεύγεις...

»Θέλεις νὰ μ' ἐγκαταλείψης... Ναί, αὐτὴ εἶν' ἡ τραγικὴ ἀλήθεια... Μὰ γιατί, γιατί;... Γιατί ἔπαψες νὰ μ' ἀγαπᾶς τόσο ἔξαφνα; Γιατί, ἐνῶ στὴν τελευταία μας συνάντησι μ' ἔσφιγγες στὴν ἀγκαλιά σου καὶ μοῦ ὁρκιζόσουν πὼς θὰ μ' ἀγαπᾶς αἰώνια, μέχρι θανάτου, γιατί τώρα μ' ἀρνιέσ ἔρημη νὰ βασανίζομαι φριχτά, μέσα στὴν ἀγωνία τῆς ἀπελπισίας μου...

»Ἀγατημένε μου... Ἀγαπημένε μου. Νοιώθω τὴν ἀγάπη σου νὰ μοῦ πλημμυρίζη ὁλόκληρη τὴν ὕπαρξι... Δὲν μπορῶ πειὰ νὰ ζήσω χωρὶς ἐσένα... Ἄκουσε τὸ σπαραγμό μου... Λυτήσου με κ' ἔλα νὰ μὲ δῆς καὶ νὰ μὲ παρηγορήσης...»

Φωτογραφία ἀριθμ. 23: Ὁ κ. Ἀλέξ. Παπαναστασίου

Φωτογραφία ἀριθμ. 24: Ὁ κ. Παῦλος Νιρβάνας

Φωτογραφία ἀριθμ. 25: Ὁ ποιητὴς κ. Ἀριστομένης Προβελέγγιος